

The Furious Rodrigo Batista (side A) / The B-Side

RODRIGO BATISTA

Golden shower, bloed en een gore barbecue: politiek statement of sociaal experiment?

Aïcha Mouhamou

Gezien op 02 mei 2024
Monty, Antwerpen, in het kader van Beyond the Black box
RECENSIEWORKSHOP
Deze recensie is het resultaat van een workshop theaterkritiek tijdens het festival Beyond the Black Box Antwerpen 2-5 mei 2024. We delen ze graag met U.

Rodrigo Batista brengt met zijn dubbelvoorstelling ‘The Furious Rodrigo Batista (side A)’ en ‘The B-Side’ een krachtig statement over politieke wanhoop en propaganda. Het werk bevat zo’n expliciete beelden en acties dat het soms eerder een sociaal experiment lijkt. Hoe hard moet je roepen voor men luistert? Hoe dan ook, deze stukken nemen je mee naar een wereld waar politieke frustratie brandstof wordt voor artistieke rebellie.

07 MEI 2024

Rodrigo Batista, een Braziliaanse theatermaker en pedagoog, leidde tot ca. 2017 het theatercollectief *[pH2] Estado de teatro* in São Paolo voor hij naar Nederland verhuisde. Hun stukken werden gevoed door filosofie inzichten en combineerden theater met cinema en dans. Zijn rol als theatermaker veranderde de afgelopen jaren ingrijpend, vooral door de verslechterende politieke situatie in Brazilië. In zijn huidige artistieke werk onderzoekt hij hoe je daarover kan spreken op het toneel, en zelfs tot een echte opstand kan inspireren.

Louis Janssens kondigt voor de voorstelling aan dat Batista vandaag voor de eerste (en wellicht laatste) keer de twee delen van ‘The Furious Rodrigo Batista’ samen zal tonen, met nog een film als afsluiter. ‘The Furious Rodrigo Batista (Side A)’(2018) en ‘The B-Side’ (2019) zijn solo’s. De tweede is een reactie op de ontvangst van de eerste. In ‘(Side A)’ geeft Batista lucht aan zijn opgekropte woede over de wantoestanden in Brazilië in een intense solo dans op de soundtrack en teksten van Braziliaanse popsongs. Toen hij het werk presenteerde in Europa, merkte hij tot zijn ontzetting dat het publiek ernaar keek als een freakshow. ‘The B-side’ is daar een reactie op. De combinatie van de twee delen stelt onze Europese zelfvoldaanheid in vraag.

Bij het betreden van de zaal verwelkomt het opzwepende ritme van 'Treme, Treme' (letterlijk: schud, schud je achterwerk) van MC Loma het publiek. Batista staat er wild op te dansen, met zijn rug naar het publiek. Het nummer herneemt

een tweede, derde en vierde keer. Batista blijft er even intens bij dansen. Die uitbarsting van energie put hem zichtbaar uit en maakt direct duidelijk dat hier een mens van vlees en bloed staat. Op de wand achter hem lichten de woorden "The Furious Rodrigo Batista" in het groen op een gele achtergrond – de kleuren van de Braziliaanse vlag - op. Deze woorden beloven een voorstelling doordrenkt van kracht en emotie, waarbij Batista zijn publiek meeneemt op een reis naar de diepten van zijn razende alter ego. Op dat moment al giert een groepje toeschouwers op de eerste rij het uit. Ze zetten zo onbewust de toon voor de receptie van de rest van het stuk door dit publiek.

Als een dronkenman verslindt hij de half rauwe, half verbrande stukken vlees als een hongerig beest

Op de achterwand verschijnen nu snel na elkaar tal van politieke statements, geplukt uit de Braziliaanse popnummers die je ook hoort. Batista gaat er steeds driester bij te keer. Hij schreeuwt, hij springt, hij zwaait met zijn armen. In een onvergetelijke scène rolt hij een mobiele barbecue naar voren. Hij bakt er lappen vlees op terwijl de namen van onschuldig vermoorde Brazilianen -mensen uit de favela's en *queers*, de *usual victims* dus -op de achterwand worden geprojecteerd. Het is een eindeloze lijst. Met tomeloze agressie hakt hij met een groot slagersmes gewelddadig in op het vlees. Geregeld zet hij het ondertussen ook weer op een dansen met ontbloot bovenlijf terwijl hij zwaait met het slagersmes. Dat creëert een broeierige, zelfs beangstigende sfeer. De scène escaleert als Batista's borst en buik vol bloed hangen. Als een dronkenman verslindt hij de half rauwe, half verbrande stukken vlees als een hongerig beest, en spuugt ze dan even later weer uit boven de Braziliaanse vlag die hij tevoren op het podium open plooide. De opbouw van agressie en woede bereikt daar een hoogtepunt. Batista lijkt te verdrinken in zijn emoties. En dan, plots, lijkt hij uitgeput. Hij wil urineren op de vlag, maar half groggy pist hij door zijn broekspijp heen.

'Side A' suggereert zo woede en agressie, met een seksuele ondertoon, die naar binnen slaan. In zijn woede verwondt Batista zichzelf. Hij put alleen zichzelf zo uit dat hij zich belachelijk maakt. Die ongemakkelijke wendingen voegen een diepere, duistere laag toe aan zijn performance. Batista's vermogen om emoties en maatschappelijke thema's zo intens en controversieel uit te drukken, maakt deze performance tot een onvergetelijke en uitdagende ervaring.

'Side A' eindigt abrupt. Het publiek loopt, wat verward door de intense ervaring naar buiten voor een heel korte pauze. Die is welkom om na te denken over wat het zag en wat daarna nog kan volgen. Het is een briljant manoeuvre van Batista om de spanning en betrokkenheid van het publiek vast te houden.

Ook tijdens die pauze blijven mijn ogen afglijden naar die eerste rij, waar een groep witte mannen zat die leken te smullen van Batista's wanhopige acties. En maar lachen, en maar gieren! Snappen ze nu echt niet waar dit over gaat? Of lachen ze hun ongemak weg? Of wakkert het beeld van een immens gekwelde dansende queer man een soort machogedrag aan? Hoe dan ook: Dit is volgens mij een mogelijke reflectie van Europa.

Mijn verwondering blijkt ook voor Batista de aanleiding geweest te zijn om 'Side B' te maken. Hij gaf 'Side A' vorm als een aanklacht, maar had al snel, tot zijn frustratie, in de gaten dat het Europese publiek zijn wanhoopskreet als een

Freakshow zag. *Poverty porn* is het woord dat hij gebruikt.

'Side B' roept heel wat vragen op over het nut en de betekenis van schokkende beelden op het podium.

In "Side B" verschijnt Batista in een opvallende jack van wit bont, met een kettingzaag in de hand. Bloed druipt uit zijn mond. Zo daagt hij het publiek uit. Vooral die luidruchtige eerste rij. Kort daarop hoor je, alweer ettelijke keren, fragmenten van 'Nature Boy' een hippiesong *avant la lettre* waar de zwarte crooner Nat King Cole succes mee oogstte in 1948. Batista bralt en schreeuwt het mee. Je vraagt je af wat er komen gaat en vooral, wanneer het komen gaat? En ja hoor, het eindigt ermee dat Batista de microfoon opvreet, *deepthroat*.

Na meer van zo'n doldrieste scènes voert Rodrigo Batista een soort Braziliaanse vuurdans uit. Hij laat een (elektrische) lamp aan een kabel boven de hoofden van het publiek zoeven. De grenzen tussen publiek en performer vervagen zo verder. Op de achterwand loopt al die tijd een tekstband. Die bevat schimpscheuten aan het adres van Europeanen. Er volgt een scabreuze fantasie over hen ('Wie in de zaal is al aan het masturberen bij al die povery porn?). Gedachten over macht, seks en dominantie overheersen, bijvoorbeeld in de fantasie van een 'golden shower from my hot European date'.

De teksten hebben een duidelijke sarcastische en miserabele ondertoon. Voor mij dan toch, want ook nu gieren veel toeschouwers het uit. 'Side B' escaleert wanneer een schijnbaar willekeurige witte toeschouwer het podium beklimt en een pruik en een zonnebril opgezet krijgt door Batista. Meteen haalt hij zijn geslachtsdeel boven om Batista te besproeien met een *golden shower*. Onder geplast kruipt Batista uiteindelijk naar de rand van het podium. Daar schreeuwt hij de toeschouwers in hun gezicht toe dat ze moeten ophoepelen. Dat het afgelopen is. Weg! Weg! Weg. Waarna hij tranerig roept dat ze ook mogen blijven, en ze daarna weer verwenst.

'Side B' roept heel wat vragen op over het nut en de betekenis van schokkende beelden op het podium. Wat als niemand nog geschokt lijkt, of het zelfs dolle pret vindt? 'Side B' confronteert het publiek nog meer dan het eerste deel met expliciete beelden die dominantie, macht en seks verbinden, maar al wat het witte, Europese publiek doet is geamuseerd zijn. Maar Batista lokt die toch wel pijnlijke reactie ook uit door zijn gedrag.

In deze dubbelvoorstelling heeft Rodrigo Batista het zo niet alleen over maatschappelijke en politieke wantoestanden in Brazilië, maar onthult hij ook de fundamentele Europese onverschilligheid ertegenover. Batista's artistieke visie blijkt uit zijn verkenning van het groteske, van extase en agressie die seksuele en politieke energie blootleggen. Zijn gebruik van rechttoe rechtaan taal, propaganda, gore-pornografische beelden, verminking en bloed voegt een diepgaande en huiveringwekkende laag toe aan de voorstelling. Hij daagt het publiek daarmee uit om verder te kijken, om zich af te vragen waar ze nu eigenlijk naar aan het kijken zijn en vooral, hoe ze ernaar kijken. Batista slaagt erin om het gevoel van extreme verontrusting vast te houden, lang nadat het doek is gevallen. Na de voorstelling blijf ik vooral achter met de prangende vraag; hoe is het zo ver gekomen dat we theater moeten maken over deze dingen op deze manier?